

بیانیه وزارت اطلاعات درباره عنصر هتاک به قرآن مجید

وزارت اطلاعات با صدور بیانیه‌ای از ارتباط سازمان جاسوسی رژیم صهیونیستی با عنصر هتاک به قرآن مجید خبر داد. به گزارش تسنیم، در بیانیه وزارت اطلاعات آمده است: به استحضار ملت شریف ایران و همه ملت‌های موحد و آزادی‌خواه جهان می‌رساند...

صفحه ۳

سرمقاله

افای‌تی‌اف و عضویت در سازمان همکاری شانگهای

کوروش احمدی

دیپلمات پیشین

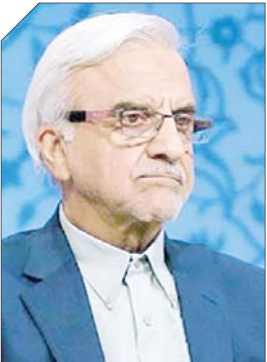
ایران نهایتاً در جریان نشست اخیر سران سازمان همکاری شانگهای به عضویت کامل این سازمان درآمد. بعد از شروع رسمی روند عضویت ایران در سپتامبر ۲۰۲۱، ایران با امضای پروتکلی در مارس و یک یادداشت تفاهم در سپتامبر ۲۰۲۲ متعهد به اجرای تعهدات خود برای عضویت کامل در سازمان شد. در این دو سند تعهدات ایران برای رعایت اهداف و اصول مندرج در منشور سازمان و الحاق به همه توافقات و تعهدات بین‌المللی معتبر در سازمان فهرست شده بودند. دولت ایران در اجرای تعهداتش برای تکمیل روند عضویت کامل ماده‌واحدی تحت عنوان «قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به سازمان همکاری شانگهای» را تقدیم مجلس کرد. این ماده‌واحد که در ۴ بهمن ۱۴۰۱ به تصویب مجلس رسید و در ۵ بهمن مورد تأیید شورای نگهبان قرار گرفت، اجازه داد که ایران به منظور کسب عضویت دائمی در سازمان به ۴۵ سندی که عناوین آنها در قانون ذکر شده است، ملحق شود. این ماده واحده همچنین دارای ۵ تبصره و یک اعلامیه تفسیری است. صرف‌نظر از سرعت تصویب این ماده‌واحد عناوین ۴۵ سند و تأیید آن از سوی شورای نگهبان، سؤال این است که آیا محتوای این ۴۵ سند نیز مورد بررسی مجلس و شورای نگهبان قرار گرفته است یا تصویب آنها بدون توجه به محتوا بوده است. می‌دانیم که یک سند بین‌المللی که به تصویب نهاد قانون‌گذاری ملی می‌رسد، حکم قانون داخلی را می‌یابد و به اندازه قوانین داخلی در سطح ملی برای مخاطبان لازم‌الالتیاع و الزام‌آور است. برای این منظور لازم است که متن کامل اسناد به زبان فارسی در روزنامه رسمی منتشر شوند. اگرچه در روزنامه رسمی ماده‌واحد به شمول عناوین اسناد انتشار یافته، اما جست‌وجوی نگارنده برای متن اسناد حاصلی نداشته است. می‌دانیم که این روند اگر به طور کامل و دقیق و با اطلاع تصویب‌کنندگان و مخاطبان و اطلاع‌رسانی لازم طی نشده باشد، به لحاظ حقوقی مشکل دارد.

نکته درخورتوجه دیگر درباره این قانون الحاق و ۴۵ سند این است که یکی از این اسناد «کنوانسیون شانگهای برای مبارزه با تروریسم، جدایی‌طلبی و افراط‌گری» است که مهم‌ترین اسناد این سازمان است. تعریفی که در این سند از تروریسم ارائه شده، از جهاتی مشابه و از جهاتی قوی‌تر از تعریف ارائه‌شده در کنوانسیون مبارزه با تأمین مالی تروریسم سی‌اف‌تی است که تصویب آن در ایران برای تأمین نظر افای‌تی‌اف به بن‌بست خورده است. درحالی‌که شورای محترم نگهبان از تعریف سی‌اف‌تی از تروریسم در مقام دفاع به نحو مندرج در جزء (ب) بند ۱ ماده ۲ سند ایراد گرفته؛ اما این جزء (ب) ضعیف‌تر و کم‌دامن‌تر از جزء (ب) بند ۱ ماده ۱ کنوانسیون شانگهای است. در تعریف سی‌اف‌تی به «اعمالی که موجب قتل و جرح شدید یک غیرنظامی …» می‌شود، اشاره شده؛ درحالی‌که در تعریف کنوانسیون شانگهای علاوه‌براین به «خسارت عمده به تأسیسات …» و «سازمان‌دهی، برنامه‌ریزی، کمک و تشویق …» تروریسم نیز پرداخته شده که در تعریف مندرج در سی‌اف‌تی نیست. البته تحفظ‌هایی در اعلامیه تفسیری ماده‌واحد وجود دارد؛ اما همین تحفظ‌ها را درباره سی‌اف‌تی نیز می‌توان داشت. بگذریم از اینکه ایراد به سی‌اف‌تی اساساً در حوزه سیاست و سیاست خارجی است که صرفاً در حوزه صلاحیت رهبری، دولت و مجلس قرار دارد. روشن است که ایرادهای سیاسی به سی‌اف‌تی به این معنی که گویا مانع کار با محور مقاومت خواهد شد، نادرست است؛ چراکه سی‌اف‌تی اساساً وارد مصادیق نمی‌شود؛ بلکه تعریفی عام از اعمال تروریستی ارائه می‌دهد و بر لزوم جهت‌گیری قوانین کشورها به سمت مبارزه با تأمین مالی تروریسم در معنای عام تأکید دارد. به‌علاوه، ماده ۴ این کنوانسیون، تشخیص جرائم بر مبنای تعریف ارائه‌شده و چگونگی مجازات را برعهده تک‌تک کشورهای عضو گذاشته است. در هر حال اگر ایرادی به سی‌اف‌تی وارد باشد، همان ایراد به طریق اولی بر کنوانسیون شانگهای نیز وارد است و باید روشن شود که چطور یکی به‌راحتی تصویب می‌شود و دیگری چند سال است که در محاق است. بگذریم از اینکه کشورهای عراق، سوریه، لبنان و یمن خود استناددارها و لویاع افای‌تی‌اف را تصویب و اجرا کرده‌اند و گروه‌های مقاومت هم در زمره گروه‌هایی که از سوی شورای امنیت تروریست شناخته شده باشند، قرار ندارند. برخی اسناد مذکور در قانون الحاق نیز درباره رزمایش‌های نظامی-انتظامی و جابه‌جایی نیرو در داخل مرزهای ملی اعضا است که بحث درباره آنها نیز از نظر تطابق با قانون اساسی مهم است.

در شرایطی که خارج‌شدن ایران از لیست سیاه افای‌تی‌اف کار نظام بانکی ما با نظام بانکی بین‌المللی، به‌ویژه نظام بانکی کشورهای دوست مانند چین و روسیه را آسان‌تر و ارزان‌تر خواهد کرد، امید است تصویب کنوانسیون شانگهای مقدمه توجهی دوباره به دو کنوانسیون مرتبط با افای‌تی‌اف نیز باشد. اگر به گفته کارشناسان بانکی، تنها ضرر مستقیم و ملموس قراردادن ایران در لیست سیاه افای‌تی‌اف موجب تحمیل هشت تا ۱۴ درصد هزینه اضافی باشد، ضرر مستقیم بر حدود ۱۱۲ میلیارد دلار حجم تجارت ایران در ۱۴۰۱ روشن می‌شود. حجم ضررهای غیرمستقیم و اعتباری را تنها می‌توان حدس زد.

سه‌شنبه ۲۰ تیر ۱۴۰۲ • ۲۲ ذی‌الحجه ۱۴۴۴ • ۱۱ جولای ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۵۹۸ • ۱۲ صفحه • ۱۵۰۰ تومان

صفحه ۸

تحلیلی از سید مصطفی هاشمی‌طبا برنامه رسیدن به نقطه صفر توسعه پایدار

لایحه برنامه هفتم توسعه تقریباً با دو سال تأخیر از سوی دولت به مجلس شورای اسلامی تقدیم شده است. این لایحه در کمیسیون‌های مختلف مجلس در حال بررسی است و به نظر می‌رسد کمیسیون‌ها یکی پس از دیگری با تغییرات اندکی بر آن صحه نهند.

در «شرق» امروز می‌خوانید: تور اروپایی بایدن با پرونده «اوکراین»، سونات ونتوی؛ تکرار و تغییر در «در جستجوی زمان از دست‌رفته»، این استقلال را فقط بمب نجات می‌دهد

چرا حکم انتصاب رئیس سازمان اداری و استخدامی کشور باطل شد؟

دفاع رئیس دیوان از ابطال یک حکم

در مناطقی از ایلام، برق زمین‌های کشاورزی ۷ ساعت درروز قطع می‌شود

تشنگی دشت عباس

ضعیف‌ترین نتایج والیبال در تاریخ لیگ ملت‌ها

عذر رئیس را بخواهید

مسیر تحقق وعده مسکن از زمین می‌گذرد

چرا اصولگرایان به‌دنبال بازتولید انتخابات نیابتی هستند؟

فصل رویارویی با حقیقت

یادداشت

در ضرورت سیاست‌ورزی

یادداشت

در ضرورت سیاست‌ورزی

حسین حقگو

کارشناس اقتصادی

«جناب صدر اعظم، درباره وزارت تجارت هرکس می‌گوید بدهید به من، این‌تجار که گاو و گوسفند نیستند که برای دوشیدن شیر آنها اسباب مداخل بشوند. برای مردم این عمل تجارت یک چیزی است که خیلی دقت لازم دارد و خیلی اوقات صرف باید بشود در ترقی آن، خیلی دقت باید بشود» (نامه ناصرالدین شاه به میرزا یوسف مستوفی‌الممالک، صدر اعظم، ۱۲۶۳ شمسی).

۱- نامه فوق پس از آن صادر شد که حاج محمدحسن خان امین‌الضرب در نامه‌ای به ناصرالدین شاه از فساد و ناپسامانی وزارت تجارت به صدارت نصیرالدوله گلایه و درخواست کرده بود «این‌بندگان را به شخصی بسپارید که دولتخواه باشد، مددین، بی‌طمع باشد، بی‌غرض باشد، مقتدر باشد و تجار و فقرا را محل مداخل و تعیش خود قرار ندهد». در آن سال‌ها کشور از یک سو دچار وبا و خشکسالی و فحطی و از سوی دیگر درگیر بحران‌های بزرگ پولی و تنزل تقره و کاهش صادرات و خالی‌بودن خزانه و... بود. دراین‌میان تجار و بازرگانان به نوعی جورکش ناکارآمدی دولت و با انواع اجحافات و جرائم ناپیحق مالی و حقوق گمرکی و... سخت تحت فشارند؛ اما تلاش جمعی تجار سرانجام نتیجه می‌دهد و با موافقت ناصرالدین شاه که «ما طالب ترقی امور تجارت و تجار هستیم و... اینکه احدی نتواند کلاه آنها را بردارد و مال‌شان را بخورد. خودشان بنشینند و مجلس مشورت بزرگی منعقد کنند و... هر قسمی که باعث اطمینان و آسودگی عموم تجار است، به عرض برسانند»، «مجلس وکلای تجار» که نیای «اتاق بازرگانی و صنایع، معادن و کشاورزی» امروز است، زاده می‌شود؛ نهاده‌ی هرچند حدود صدوچهل سال از عمر پرفرازوفرود آن می‌گذرد؛ اما همچنان در تنظیم رابطه‌اش با دولت دچار مشکلات اساسی است و بخش مهمی از توان آن صرف تعریف مفاهیم و زبان مشترک و ترسیم چارچوب‌های این همکاری می‌شود. آخرین مورد این چالش در انتخابات این دوره اتاق ایران بروز کرد که هرچند ظاهراً مشکل تا حدی تعدیل شده؛ اما متأسفانه رفع نشده است.

ادامه در صفحه ۴

همکار ارجمند

سرکار خانم فرشته بهروزی‌نیک

در گذشت نابهنگام برادر گر امیتان را صمیمانه تسلیت می‌گوییم. از خداوند سبحان برای آن مرحوم غفران الهی و برای بازماندگان صبر آرزو مندیم.

روزنامه شرق

حجت‌اله صیدی، کارشناس اقتصاد موانع تحقق برنامه هفتم توسعه را بررسی می‌کند

برنامه هفتم منهای زیرساخت

شرق: زیرساخت‌های تحقق برنامه هفتم توسعه مهیا نیست. این نکته‌ای است که حجت‌اله صیدی، کارشناس اقتصاد، مطرح می‌کند و توضیح می‌دهد که برای رسیدن به رشد سالانه هشت درصد نیاز است که تولید ناخالص داخلی از ۳۷۰ میلیارد دلار فعلی به ۵۰۰ میلیارد دلار برسد و درواقع سالانه ۱۳۰ میلیارد دلار به رقم تولید ناخالص داخلی افزوده شود. به گفته صیدی برای این کار نیاز به صادرات سه میلیون بشکه نفت و حدود دوبرابرشدن تولید و صادرات پتروشیمی و فولاد است که البته برای این کار نیاز به توسعه زیرساخت‌های انرژی و ساخت نیروگاه‌های جدید است؛ اما ایران در عین اینکه از فقر سرمایه‌گذاری خارجی رنج می‌برد، گرفتار ناترازی انرژی است. او درباره تورم هم گفت، تورم یک عامل ندارد؛ بلکه مجموعه عواملی هستند که نتیجه آن در نرخ تورم، نرخ رشد و نرخ ارز متجلی می‌شود. به نظر من اگر همان چند هدفی که در مقدمه برنامه هفتم توسعه آمده، محقق شود، تورم به ۹٫۵ درصد سال آخر برنامه یعنی سال ۱۴۰۶ می‌رسد....

گزارش تیتربک را در صفحه ۴ بخوانید

گزارش تیتربک را در صفحه ۱۱ بخوانید

یادداشت

ارزیابی سیاست‌های جمعیتی ایران در روز جهانی جمعیت

طرح جوانی جمعیت، کارآمد یا بی‌حاصل؟

به «گشتاور جمعیت‌شناختی» معروف شده و ایولاکست آن را به گلوله برفی که از نوک قله به سمت پایین سرارزی شده و هر لحظه بر حجم، وزن و قدرت آن افزوده می‌شود، تشبیه کرده است. به نظر می‌رسد این سونامی، جمعیت جهان را در سال ۲۰۸۶ به اوج خود یعنی به ۱۰۰۴ میلیارد نفر افزایش دهد. سازمان ملل پیش‌بینی کرد جمعیت جهان تا قبل از پایان این قرن به اوج خود خواهد رسید؛ چون نرخ جهانی باروری از دهه‌های اخیر به‌سرعت نزولی شده و در سال ۲۰۲۱ به ۲٫۳ تولد به ازای هر زن رسیده است. طبق گزارش سازمان ملل، دوسوم جمعیت جهان در کشورهایی زندگی می‌کنند که نرخ باروری آنها کمتر از ۲٫۱ تولد برای هر زن است. در برخی از کشورهای پردرآمد مانند کره‌جنوبی، ژاپن، اسپانیا و ایتالیا این میزان به ازای هر زن ۱٫۳ تولد است. جهان اکنون با کندترین نرخ رشد جمعیت از سال ۱۹۵۰ تاکنون، هشت میلیارد انسان را در خود جای داده است. این میزان در سال ۱۹۹۹ حدود شش میلیارد و در سال ۲۰۱۱ حدود هفت میلیارد نفر بود. هند به‌عنوان نخستین کشور پرجمعیت با یک‌ششم جمعیت جهان، هفتمین کشور پهناور و پرجمعیت‌ترین دموکراسی جهان است. گرچه چین از دیرباز در صدر جدول جمعیتی جهان قرار داشته، اما اکنون این رتبه را با حدود سه میلیون جمعیت کمتر به هند داده است. جمعیت چین در حال آب‌رفتن و پیرشدن است و در مقابل، رشد جمعیت کشور رقیب یعنی هند، با میانگین ۲۸ سال، جوان و دارای نرخ بالاتر باروری است که بیشتر در کشورهای نوظهور مانند مراکش و آفریقای جنوبی دیده می‌شود. جمعیت هند حدود یک‌میلیارد و ۲۲۹ میلیون و چین حدود یک‌میلیارد و ۴۲۶ میلیون نفر است. ایالات متحده آمریکا با حدود ۳۳۹ میلیون نفر در جایگاه سوم قرار گرفته است. جمعیت این سه کشور نزدیک ۴۰ درصد جمعیت کل جهان را تشکیل می‌دهد. پیش‌بینی شده در دهه‌های آینده، هشت کشور جمهوری دموکراتیک کنگو، مصر، اتیوپی، هند، نیجریه، پاکستان، فیلیپین و تانزانیا بیشترین نرخ رشد جمعیت را در جهان

ادامه در صفحه ۲

هدی هاشمی: در سیاست ایران کمتر زنانی بودند که بتوانند در فضای صلب فعالیت سیاسی ایران دوام بیاورند. پیش از انقلاب در ایران زنانی بودند که در لایه اول گروه‌های سیاسی فعالیت می‌کردند و بعد از انقلاب اما تعداد زنان فعال در حوزه سیاست کمتر شد تا با روی کارآمدن دولت اصلاحات فضا برای فعالیت بیشتر گروه‌های فکری فراهم شد. دراین‌بین در دولت سیدمحمد خاتمی بود که برای اولین بار زنی در سمت رئیس مرکز زنان و خانواده به هیئت دولت راه پیدا کرد. زهرا شجاعی چهره زنی از اولین‌ها در فضای سیاسی ایران است. او به‌عنوان اولین زنی که با عنوان شغلی زنان و خانواده به هیئت دولت رفته، گفته‌ها و ناگفته‌های زیادی از دوران فعالیت سیاسی دارد. او تا همین امروز بعد از دولت اصلاحات در فضای سیاسی ایران حضور داشته و به‌عنوان دبیرکل یک حزب سیاسی فعالیت کرده است. زهرا شجاعی در این گفت‌وگو از حضورش به‌عنوان اولین زن کابینه اصلاحات گفت، از فعالیت‌هایی که برای زنان داشته و البته به موضوع مهم این روزهای زنان یعنی حجاب اختیاری هم اشاره کرد...

گزارش تیتربک را در صفحه ۱۱ بخوانید

یادداشت

ارزیابی سیاست‌های جمعیتی ایران در روز جهانی جمعیت

طرح جوانی جمعیت، کارآمد یا بی‌حاصل؟

امیرحسام اسحاقی

استاد دانشگاه

۱۱ جولای معادل ۲۰ تیر، روز جهانی جمعیت (World Population Day) است. این روز توسط سازمان ملل متحد در ۱۱ جولای ۱۹۸۷، روزی که جمعیت جهان به پنج میلیارد نفر رسید، بنیان نهاده شد. آهنگ رشد متعادل جمعیت و ارتباط آن با سایر متغیرهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی برای برنامه‌ریزی در افزایش، کنترل، تعادل، پیش‌بینی و شناخت ساختار سنی و جنسی جمعیت از دیرباز در مطالعات جمعیت‌شناسی، رویکردهای جامعه‌شناختی به مسئله جمعیت و تحلیل شاخص‌های جمعیتی از اهمیت بسزایی برخوردار بوده است؛ تا جایی که امروزه با توجه به رشد ناموزون و نامتناسب جمعیت و تراکم آن در کلان‌شهرها، اتخاذ هر سیاست جمعیتی مؤثر، بدون سازگاری با مبانی توسعه پایدار اقتصادی و حفظ محیط زیست، هیچ ارزش و اعتباری ندارد. مفهوم توسعه پایدار که نخستین‌بار توسط باربارا وارد، اقتصاددان و روزنامه‌نگار انگلیسی، به کار رفت، با رویکردی متفاوت به دنبال تجدید حیات و تغییر کیفیت رشد اقتصادی، تحقق نیازهای ضروری و اولیه بشر، حفاظت از منابع طبیعی، بازنگری رویکردهای یک‌جانبه توسعه‌ای، تأکید بر توسعه اقتصادی همه‌جانبه و متوازن، کاهش پیامدهای منفی زیست‌محیطی و اجتماعی و اطمینان از سطح پایداری جمعیت است. از حدود ۱۸۰۰ میلادی که جمعیت جهان به یک میلیارد نفر رسید، با سرعت و شتاب زیاد رو به افزایش نهاد؛ به‌طوری‌که از ۱۹۷۵ به ۱۲ سال یک میلیارد نفر به تعداد آن اضافه شده است. این روند خیره‌کننده، ناشی از پدیده‌ای است که در علم مطالعه جمعیت (دموگرافی)